

eul_wid: cty-ab

Ἱππόδαμος ὁ Μιλήσιος · Hippodamus of Miletus

On Happiness and Rational Beings

Ἀποσπάσματα

Period: Κλασική Classical
Dialect: Δωρική Doric
Domain: Φιλοσοφία Philosophy
Format: Συναγωγή Collection

94 (7t) Περὶ εὐδαιμονίας Stob. 4.39.26 p. 908 He. (Mullach 2 p. 9) Ἱπποδάμου Θουρίου ἐκ τοῦ Περὶ εὐδαιμονίας. Τῶν ζώων τὰ μὲν ἐστὶ δεκτικὰ τᾶς εὐδαιμονίας, τὰ δὲ ἄδεκτα. καὶ δεκτικὰ μὲν ὅσα λόγον ἔχει· ἃ μὲν γὰρ εὐδαιμονία οὐκ ἄτερθεν ἀρετᾶς, ἃ δὲ ἀρετὰ ἐγγίνεται τῷ λόγον ἔχοντι πρῶτον· ἄδεκτα δὲ <ὅσα λόγον οὐκ ἔχει· οὔτε γὰρ τὸ ὄψιος ἄμοιρον δέχεται τᾶς> ὄψιος ἔργον ἢ τᾶς ὄψιος ἀρετάν, οὔτε τὸ [τῷ] λόγῳ ἄμοιρον [ἦ] τὸ τῷ λόγον ἔχοντος ἔργον ἢ τὰν τῷ λόγον ἔχοντος ἀρετάν. ἃ δ' εὐδαιμονία καὶ ἀρετὰ τῷ λόγον ἔχοντι ἃ μὲν ὡς ἔργον ἃ δ' ὡς τέχνα τίς ἐστί. τῶν δὲ λόγον ἔχόντων ζώων τὰ μὲν ἐστὶν αὐτοτελέα, ὅσα δι' αὐτὰ τέλεά ἐστί καὶ οὐδενὸς ἐπιδεῖ τῶν ἔξωθεν οὔτε ποτὶ τὸ ἥμεν οὔτε ποτὶ τὸ καλῶς ἥμεν· τοιοῦτος δὲ κα εἴη ὁ θεός. οὐκ αὐτοτελέα δὲ ὅσα μὴ δι' αὐτὰ τέλεά ἐστί, ποτιδέεται δὲ καὶ τᾶς ἔξωθεν αἰτίας· τοιοῦτος δὲ κα εἴη ὁ ἄνθρωπος. τῶν δὲ οὐκ αὐτοτελέων τὰ μὲν ἐστί τέλεα τὰ δ' οὐ τέλεα. καὶ τέλεα μὲν ὅσα καὶ παρὰ τὴν αὐτῶν αἰτίαν καὶ παρὰ τὰς ἔξωθεν αἰτίας γίνονται. καὶ παρὰ μὲν τὴν αὐτῶν, τῷ καὶ φύσιν ἀγαθὰ καὶ προαίρεσιν ποτενέγκασθαι· παρὰ δὲ τὰς ἔξωθεν, τῷ εὐνομίαν καὶ ἐπιστάτας ἀγαθῶς λαβεῖν. οὐ τέλεα δὲ τὸ ἥτοι μὴδ' ἐτέρῳ τούτων κοινωνάσαντα, ἢ τινὸς αὐτῶν, ἢ τὰ καθόλου φαῦλα ὑπάρχοντα καττὸν γὰρ τρόπον τᾶς ψυχᾶς· τοιοῦτος δὲ κα εἴη θάτερος ἄνθρωπος. τῶν δὲ τελέων ἀνθρώπων δοιαὶ διαφοραὶ· τοὶ μὲν γὰρ ἐντὶν αὐτῶν καττὰν φύσιν τέλειοι, τοὶ δὲ καττὸν βίον· καὶ καττὰν φύσιν μὲν μόνοι οἱ ἀγαθοί·

95 οὗτοι δὲ κ' εἶεν τοὶ ἔχοντες τὰν ἀρετάν· ἃ γὰρ ἀρετὰ τᾶς ἐκάστου φύσιος καὶ ἀκρότας καὶ τελειότητας ἐστίν· ἃ μὲν τῷ ὀφθαλμῷ τᾶς τῷ ὀφθαλμῷ φύσιος ἀκρότας καὶ τελειότητας· ἃ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ τᾶς τῷ ἀνθρώπῳ φύσιος καὶ ἀκρότας καὶ τελειότητας καττὸν βίον δὲ τέλειοι τοὶ μὴ μόνον ἀγαθοὶ ὄντες ἀλλὰ καὶ εὐδαίμονες. ἃ μὲν γὰρ εὐδαιμονία τελειότητας ἐστὶ βίῳ ἀνθρωπίνῳ· ὁ δὲ βίος ὁ ἀνθρώπινος σύσταμα τῶν πράξεων, ἃ δ' εὐδαιμονία <ἃ> συμπεραίνουσα τὰς πράξεις. συμπεραίνει δὲ τὰς πράξεις ἀρετὰ καὶ τύχα, τὰ μὲν ἀρετὰ καττὰν χρῆσιν, τὰ δ' εὐτυχία καττὰν κατόρθωσιν. ὁ μὲν ὦν θεὸς οὔτε μαθὼν παρά τινος τὰν ἀρετὰν ἀγαθὸς ἐγένετο οὔτε ἐπισυναρξαμένης αὐτῷ τᾶς τύχας εὐδαίμων· φύσει γὰρ ἦν ἀγαθὸς καὶ φύσει εὐδαίμων καὶ αἰεὶ ἦν καὶ ἐσσεῖται καὶ οὐδέποκα ὑπολείψει τοιοῦτος ἐὼν, ἄφθαρτος ἐὼν καὶ φύσει ἀγαθός· ὁ δὲ ἄνθρωπος <οὔτε τᾶ φύσει ἀγαθός> οὔτε τᾶ φύσει εὐδαίμων, ἀλλὰ μαθήσιος καὶ προνοίας ποτιδέεται, ποτὶ μὲν τὸ γενέσθαι ἀγαθὸς τᾶς ἀρετᾶς, ποτὶ δὲ τὸ γενέσθαι εὐδαίμων τᾶς εὐτυχίας. καὶ διὰ τοῦτο ἐκ δύο τούτων ἃ ἀνθρωπίνῃ εὐδαιμονία συγκεφαλαιοῦται, ἐπαίνῳ τε καὶ μακαρισμῷ· ἐπαίνῳ μὲν τῷ ἐξ ἀρετᾶς, μακαρισμῷ δὲ τῷ ἐξ εὐτυχίας. τὰν μὲν ὦν ἀρετὰν

ἔχει διὰ τὴν θεῖαν μοῖραν, τὰν δ' εὐτυχίαν διὰ τὰν θανάταν. ἐξήρ <τ> ηται δὲ τὰ μὲν θανατὰ ἀπὸ τῶν θεῶν, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς <ἀπὸ> τῶν οὐρανίων, τὰ δὲ χείρονα ἀπὸ τῶν βελτιόνων. καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν ἐπόμενος τοῖς θεοῖς ἀγαθὸς εὐδαιμονεῖ, ὁ δ' ἐπόμενος τοῖς θνητοῖς κακοδαιμονεῖ. τῷ μὲν γὰρ τὰν φρόνασιν ἔχοντι ἀγαθὸν εὐτυχία καὶ χρήσιμον· καὶ ἀγαθὸν μὲν διὰ τὰν γνῶσιν τᾶς χρήσεως, ὠφέλιμον δὲ διὰ τὸ συνεργεῖν ταῖς πράξεσι. καλὸν οὖν, ὅκα εὐτυχία παρῇ τῷ νόῳ, ὥσπερ ὠρίῳ ἀνέμῳ θέοντα, ποττὰν ἀρετὰν ἀποβλέποντα ποιέεσθαι τὰς πράξεις, ὥσπερ καὶ τὸν κυβερνάταν ποτὶ τὰς τῶν ἄστρον κινάσις· οὕτω γὰρ οὐ μόνον ἀκολουθᾷ τῷ θεῷ, ἀλλὰ καὶ συντάζει τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν ποτὶ τὸ θῆον. καὶ μὴν καὶ τοῦτο γὰρ φανερόν ὅτι ἐκ διαθέσιος καὶ πράξιος βίος διαφέρων γίνεται· ἀνάγκα δὲ τὴν μὲν διάθεσιν ἢ σπουδαίαν ἢ φαύλαν ἤμεν, τὰν δὲ πράξιν ἢ εὐδαίμονα ἢ κακοδαίμονα· καὶ σπουδαίαν μὲν τὰν ἀρετᾶς μετεληφυῖαν, φαύλαν δὲ τὰν κακίας· τὰς δὲ πράξεις εὐδαίμονας μὲν ἐν τᾷ εὐτυχίᾳ·

96 συμπεραίνονται γὰρ ποτὶ τὸν λόγον· κακοδαίμονας δ' ἐν τῇ ἀτυχίᾳ· ἀποτευκτικὸν γὰρ τῷ συμπεράσματος. διόπερ οὐ μόνον μαθεῖν δεῖ τὰν ἀρετὰν, ἀλλὰ καὶ κτήσασθαι καὶ χρήσασθαι αὐτᾷ, ἥτοι ἐς φυλακίαν ἢ ἐς συναύξασιν ἢ καὶ μέγιστον ἐς ἐπανόρθωσιν οἴκων τε καὶ πολίων. οὐ γὰρ μόνον τὰν κτᾶσιν ἔχειν δεῖ τῶν καλῶν, ἀλλὰ καὶ [τε] τὰν ὄνασιν. ταῦτα δὲ πάντα ἐσσεῖται, αἶκα πόλιος εὐνομουμένης τύχη ὁ ἄνθρωπος. καὶ ταῦτα μὲν ἐγὼ φαμὶ εἶμεν τὸ ὀνομαζόμενον Ἀμαλθείας κέρας· ἐν εὐνομίᾳ γὰρ τὰ πάντα ἐστί, καὶ ἄνευ ταύτας οὔτε γεννᾶται τὸ μέγιστον τᾶς ἀνθρωπίνης φύσιος ἀγαθὸν οὔτε γενναθὲν καὶ ἀεξαθὲν δύναιτό κα διαμένειν. καὶ γὰρ τὰν ἀρετὰν καὶ τὰν φορὰν ποττὰν ἀρετὰν αὐτὰ ἀμπέχει, τῷ καὶ φύσις ἀγαθὰς γεννᾶσθαι κατταύταν· καὶ ἡθεα δὲ καὶ ἐπιταδεύματα καὶ νόμως εἶμεν τὼς ἀρίστως, ἔτι δὲ λόγως ὀρθογνώμονας, καὶ εὐσέβειαν δὲ καὶ ὁσιότητα ποτὶ τὰ τιμιώτατα. ὥστε τῷ μέλλοντι εὐδαιμονήσῃ καὶ ὀρθόπλοον ἔξειν τὸν αὐτῷ βίον, εὐνομίας ὑπαρχούσας καὶ διαπερᾶσαι δεῖ καὶ διελθεῖν αὐτὸν ἀνομίαν καταλιπόντα. ἅμα δὲ καὶ ἀνάγκαν ἐπαμφέρει ὁ λόγος τοῖσιν ἔμπροσθεν εἰρημένοις. ὁ γὰρ ἄνθρωπος κοινωνίας μέρος ἐντί· καὶ σὺν τούτοις ὁλόκληρος γίνεται καττὸν αὐτὸν λόγον, σὺν τῷ μὴ μόνον κοινωνῆν ἀλλὰ καὶ καλῶς κοινωνῆν. ἃ μὲν γὰρ ἐν πλείοσιν, ἀλλ' οὐκ ἐν ἐνὶ πέφυκε γίνεσθαι· ἃ δὲ ἐν ἐνὶ μὲν, οὐ μὴν ἔτι ἐν πλείοσιν· ἃ δὲ καὶ ἐν πλείοσι καὶ ἐν ἐνί, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἐνί ὅτι καὶ ἐν πλείοσιν. ἀρμονία μὲν γὰρ καὶ συμφωνία καὶ ἀριθμὸς ἐν πλείοσιν ἐγγίγνεσθαι πέφυκεν· οὐδὲν γὰρ αὐτάρκες, ὃ τούτων τῶν μορίων ποιεῖ τὸ ὅλον· ὀξυακοῖα δὲ καὶ ὀξυδορκία καὶ ποδῶν ὠκύτας ἐν ἐνὶ μόνον, εὐδαιμονία δὲ καὶ ἀρετὰ ψυχῆς καὶ ἐν ἐνί καὶ ἐν πλείοσι καὶ ἐν τῷ ὅλῳ καὶ ἐν τῷ παντί. καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ ἐνὶ ὅτι καὶ ἐν πλείοσι, καὶ ἐν τοῖς πλείοσιν ὅτι καὶ ἐν τῷ ὅλῳ καὶ ἐν τῷ παντί. ἃ τε γὰρ τᾶς ὅλας φύσιος διακόσμησις καὶ τὸ καθ' ἐν ἑκάστον διακεκόσμηκεν καὶ ἃ καθ' ἑκάστον δὲ διακόσμησις τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν ἐκπεπλήρωκε. τούτῳ <δὲ τὰ> ζῶα ἀκολουθεῖ διὰ τὸ τᾷ φύσει πρᾶτον εἶμεν τὸ ὅλον τοῦ μέρους, ἀλλ' οὐ τὸ μέρος τῷ ὅλῳ. αἵτε γὰρ μὴ ἦν ὁ κόσμος, οὐδ' ἂν ὁ ἄλιος ἦν, οὐδ' ἃ σελάνα, οὐδ' οἱ πλάνατες ἀστέρες, οὐδ' οἱ ἀπλανέες ὄντος δὲ γε τῷ κόσμῳ, καὶ τούτων ἑκάστον ἐστίν. ἴδοι δὲ κα τοῦτο [ἄν] τις καὶ ἐπ' αὐτᾶς τᾶς τῶν ζώων φύσιος. αἵτε γὰρ μὴ ἦν ζῶον, οὐδ'

97 ὀφθαλμός, οὐδ' ἂν στόμα, οὐδ' ἂν ἀκοά· ὄντος δὲ γὰ ζῶω, καὶ τούτων ἑκάστον ἐστίν. ὥς δὲ ἔχει τὸ ὅλον ποτὶ τὸ μέρος, οὕτω καὶ ἃ τῷ ὅλῳ ἀρετὰ ποτὶ τὰν τῷ μέρους. μὴ ὑπαρχούσας γὰρ ἀρμονίας καὶ ἐπόπιος θείας περὶ τὸν κόσμον, οὐ κα ἐδύνατο συνεῖμεν ἔτι καλῶς ἔχοντα τὰ ἐγκεκοσμημένα· μὴ ὑπαρχούσας δ' εὐνομίας περὶ τὰς πόλιας, οὐ κα δύναιτό τις ἀγαθὸς ἢ εὐδαίμων πολίτας ἤμεν. μὴ ὑπαρχούσας δ' ὑγείας περὶ τὸ ζῶον, οὐ κα δύναιτο πούς ἢ χεὶρ σθεναρά τε καὶ ὑγιεινὰ ἤμεν. ἔστι γὰρ ἃ μὲν ἀρμονία ἀρετὰ κόσμῳ, ἃ δ' εὐνομία ἀρετὰ πόλιος, ἃ δ' ὑγεία καὶ ἰσχυρὸς ἀρετὰ σώματος. καὶ ἑκάστον δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς μερέων συντέτακται ποτὶ τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν. ὀφθαλμοὶ τε γὰρ ὀρώντι ὑπὲρ τῷ παντὸς σώματος, καὶ τᾶλλα δὲ μόριά τε καὶ

μέρεα ὑπὲρ τῷ ὅλῳ καὶ τῷ παντὸς συντέτακται. Perhaps from this tract: Clem. Strom. 2.102.1 p. 168 St. καὶ μοι δοκεῖ παγκάλως Ἰπποδάμος ὁ Πυθαγόρειος γράφειν τὰν φιλιᾶν ἃ μὲν ἐξ ἐπιστάμας θεῶν, ἃ δ' ἐκ παροχᾶς ἀνθρώπων, ἃ δὲ ἐξ ἀδονᾶς ζώων. Περί πολιτείας Stob. 4.34.71 p. 846 He. (Mullach 2 p. 14) Ἰπποδάμου Πυθαγορείου ἐκ τοῦ Περί πολιτείας. Πάντα μὲν ὧν τὰ θνατὰ δι' ἀνάγκαν φύσιος ἐν μεταβολαῖς καλινδεῖται, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν χερηόνων ἐπὶ τὰ βελτίονα μετατροπὴν λαμβάνοντα, τὰ δὲ ἀπὸ τῶν βελτιόνων ἐπὶ τὰ χερήονα. γενόμενα γὰρ ἀέξεται τὰ πράγματα καὶ ἀεξηθέντα ἀκμάζει καὶ ἀκμάσαντα γηράσκει καὶ τέλος ὕστατα φθείρεται· τὰ μὲν ὑπὸ φύσιος γινόμενα δι' αὐτὰς τὰς φύσιος ἐς τὸ ἄδηλον αὐτὶς τερματιζόμενα, καὶ πάλιν ἐκ τοῦ ἀδήλου ἐς τὸ ὁρατὸν ἐπισυνερχόμενα ἀμοιβᾷ γενέσιος καὶ ἀνταποδόσει φθορᾶς κύκλον αὐταύτας ἀναποδιζοίσας, τὰ δὲ καὶ ὑπὸ ἀφροσύνας ἀνθρωπίνας ὕβρι καὶ κόρῳ ζεσάσας. οἴκοι τε καὶ πόλεις ὑπὸ μεγάλων εὐτυχημάτων ἀερθεῖσαι καὶ βίοι βαθυπλούτων ἅμα τοῖς μακαριζομένοις

98 ἀγαθοῖς ἐς τὸν ὄλεθρον ἔβασαν. τῷ δεῖ καὶ συμβαίνει πᾶσαν ἀγεμονίαν τρισὶ χρόνοις ὀρίζεσθαι· ἐνὶ μὲν καὶ πρῶτῳ τῷ περιέχοντι τὰν κτᾶσιν, δευτέρῳ δὲ τῷ τὰν ἀπόλαυσιν, τελευταίῳ δὲ τῷ τὰν ἀπόλεσιν. τοῖ μὲν γὰρ πρᾶτοι ἀτυχέες ἐόντες ἐκτῆσαντο, τοῖ δὲ δευτέροι εὐτυχέες γενόμενοι [ἐχρήσαντο, τοῖ δὲ τρίτοι ἄφρονες γενόμενοι] διέφθειραν. τὰ μὲν ὧν ὑπὸ θεῶν διοικημένα ἀφθαρτα δ' ἐόντα ὑπὸ ἀφθάρτων τὸν αἰὶ χρόνον πέφυκε σῶζεσθαι, τὰ δ' ὑπ' ἀνθρώπων θνατὰ ὄντα ὑπὸ θνατῶν ἐπιδέχεται ποικίλαν αἰὲ μεταβολάν. κόρου μὲν γὰρ καὶ ὕβριος πέρας ὄλεθρος, ἀπορίας δὲ καὶ στενοχωρίας πέρας ἀνδραγαθία. βίου ἀνθρωπίνου τὸ καὶ ἀφ' ἐτέρων αὐτὸν περαίνεσθαι. Stob. 4.1.93 p. 28 He. (Mullach 2 p. 11) Ἰπποδάμου Πυθαγορείου ἐκ τοῦ Περί πολιτείας. Φαμὶ δ' ἐγὼ ἐς μοῖρας τρεῖς διεστάσθαι τὴν σύμπασαν πολιτείαν· καὶ μίαν μὲν εἶναι μοῖραν τῶν ἀρετᾶ κυβερνώντων τὰ κοινά, δευτέραν δὲ τῶν δυνάμει, τρίταν δὲ τῶν ἐκπλαρώσει καὶ χορηγία τῶν ἀναγκαίων. ὀνυμαίνω δὲ τὸ μὲν πρῶτον πλᾶθος βουλευτικόν, τὸ δὲ δεύτερον ἐπίκουρον, τὸ δὲ τρίτον βάνουσον. καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἐλευθέραν βιοτὴν ἐχόντων οἰκῆα φαμὶ εἶμεν, τὸ δὲ τρίτον τῶν βιοπόνων. καὶ τὸ μὲν βουλευτικὸν ἄριστον εἶμεν, τὸ δὲ βάνουσον χερήιον, τὸ δ' ἐπίκουρον μέσον. καὶ τὸ μὲν βουλευτικὸν ἄρχεν δεῖ, τὸ δὲ βάνουσον ἄρχεσθαι, τὸ δὲ ἐπίκουρον καὶ ἄρχεν καὶ ἄρχεσθαι. τὸ μὲν γὰρ καὶ τί δεῖ πράττειν προβουλεύει, τὸ δ' ἐπίκουρον τῷ μὲν προπολεμεῖν ἄρχει τῷ βαναύσῳ παντός, τῷ δὲ προβουλεύεσθαι ἄρχεται. Stob. 4.1.94 p. 29 He. (Mullach 2 p. 11) Ἐν ταύτῳ. Ταυτᾶν δὲ τῶν μοιρᾶν ἐκάστα πάλιν εἰς τρία τέτακται. τῷ τε γὰρ βουλευτικῷ μέρος τὸ μὲν ἐστὶ πρόεδρον, τὸ δὲ ἀρχοντικόν, τὸ δὲ κοινοβουλευτικόν· πρόεδρον μὲν τὸ προσυεδρεῦον καὶ [τὸ] προβουλευόμενον περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ὕστερον ἐπανφέρων ἐπὶ τὰν βουλάν· ἀρχοντικὸν δὲ τὸ ἦτοι ἄρχον ἢ γεγεναμένον ἀρχοντικόν· κοινοβουλευτικὸν δὲ τὸ ἄλλο

99 πλᾶθος τὸ παραδεχόμενον τὰ προσυνηδρευμένα καὶ ἐπιψαφίζόμενον καὶ ἐπικυροῦν τὰ ἐπὶ κρίσει. ὥς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν, δεῖ τοὺς μὲν προέδρους ἐπὶ τὸ κοινοβουλευτικὸν ἀναφέρειν, τὸ δὲ κοινοβουλευτικὸν διὰ τῶν στραταγῶν ἐπὶ τὰν ἐκκλασίαν. ὡσαύτως δὲ καὶ τῷ ἐπικούρῳ καὶ [τῷ] δυναμικῷ μέρος τὸ μὲν τι ἐστὶν ἀρχοντικόν, τὸ δὲ προμαχατικόν, τὸ δὲ λοιπὸν καὶ πλεῖον μέρος ἀγελαῖον καὶ στρατιωτικόν· ἀρχοντικὸν μὲν ὧν ἐστὶν, ἐξ ὧν στρατοπεδάρχαι καὶ ταξιάρχαι καὶ λοχαγοὶ καὶ πρόμαχοι καθίστανται καὶ καθόλου πάντες οἱ ἀγεμονίαν ἔχοντες· προμαχατικὸν δὲ τὸ τῶν ἀνδρικωτάτων καὶ θυμικωτάτων καὶ τολματικωτάτων πᾶν γένος· ἀγελαῖον δὲ καὶ στρατιωτικὸν τὸ λοιπὸν πλᾶθος. τῷ δὲ βαναύσῳ καὶ βιοποννατικῷ τὸ μὲν ἐστὶ γεωπόνον καὶ περὶ τὰν κατεργασίαν τᾶς χώρας κατασχολούμενον, τὸ δὲ τεχνατικόν, ὄργανα καὶ ἐπιμαχανάματα τοῖς τῷ βίῳ πράγμασιν ἐκποριζόμενον· τὸ δὲ μεταβλατικὸν καὶ ἐμπορικόν, ὃ τὰ μὲν ἐν τᾷ πόλει περιουσιάζοντα ἐπὶ τὰν ξέναν διάγεται, τὰ δὲ ἀπὸ τᾶς ξένας ἐς τὰν πόλιν. τὰ μὲν οὖν συστάματα τᾶς πολιτικᾶς κοινωνίας διὰ τοσούτων καὶ τοιῶνδε μερέων συντέτακται·

ἔπειτα δὲ καὶ περὶ ἀρμογᾶς καὶ ἐνώσεως αὐτῶν ρητέον. Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πολιτικὰ κοινωνία λύρας παντελήα ποτέοικεν τῷ ἐξαρτύσιός τε δέεσθαι καὶ συναρμογᾶς καὶ τὸ τελευταῖον ἐπαφᾶς τινος καὶ προσχράσιος μωσικᾶς. περὶ μὲν ὧν ἐξαρτύσιος πολιτείας ἐκ τίνων καὶ πόσων συνέστακεν, εἴρηται μοι καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· περὶ δὲ συναρμογᾶς καὶ ἐνώσιος αὐτῶν πειρασοῦμαι νῦν λέγειν. φαμί δὲ ἔγωγε τρισὶ τούτοις συναρμόζεσθαι τὰν πολιτικὰν κοινωνίαν· λόγοις ἐπιτηδεύμασιν ἐθῶν νόμοις· καὶ διὰ τριῶν τούτων παιδεύεσθαι τὸν ἄνθρωπον καὶ σπουδαιότερον γίγνεσθαι. τοὶ μὲν γὰρ λόγοι διδάσκοντι καὶ ἐπιθυμίας ἐμποιεῦντι προτρεπόμενοι πρὸς ἀρετάν· τοὶ δὲ νόμοι τὰ μὲν φόβοις κατέχοντες ἀπερύκοντι, τὰ δὲ τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς δελεάζοντες ἐκκαλέονται· τὰ δὲ ἔθνη καὶ ἐπιταδεύματα πλάσσει καὶ κηροχυτεῖ τὰν ψυχάν, φυσίωσιν ἐμποιεῦντα διὰ τᾶς συνεχέος ἐνεργήας. δεῖ δὲ τὰ

100 τρία ταῦτα συντετάχθαι ποτὶ τε τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δίκαιον, καὶ ἐν ἐκάστῳ αὐτῶν εἰ μὲν δυνατόν στοχάζεσθαι πάντων, εἰ δὲ μή γε, δυοῖν <ἧ> ἑνός· ὥστ' εἶμεν καὶ τὸν λόγον καλὸν καὶ δίκαιον καὶ συμφέροντα καὶ τὸ ἔθος καὶ τὸν νόμον· προτιμῆσθαι δὲ πρᾶτον τὸ καλόν, δεύτερον δὲ τὸ δίκαιον, τρίτον δὲ τὸ συμφέρον. τὸ καθόλου γε πειρᾶσθαι διὰ τούτων ὡς ὅ τι μάλιστα ποιεῖν τὰν πόλιν, ὅπως ὁμολογήσῃ καὶ σύμφωνος <ἧ> τοῖς αὐτᾶς μέρεσιν, ἀλλὰ μὴ στασιάζουσα καὶ διαμαχομένα. ἐσεῖται δὲ τοῦτο, αἵκα τὰ πάθεα τᾶς ψυχᾶς παιδεύηται τῶν νέων καὶ ἐς τὸ μέτριον ἀγινῆται τοῖς ἀδέσι τε καὶ λυπαροῖς, καὶ αἵκα <τὰ> περὶ τὰς οὐσίας μέτρια καὶ ἀπὸ γεωπονίας ἔχοντα τὰν πρόσδοτον· καὶ αἵκα τὰς ἀρχὰς ἄρχωντι τὰς μὲν ἀρετᾶς δεομένας τοὶ ἀγαθοί, τὰς δ' ἐμπειρίας τινὸς τοὶ ἔμπειροι, τὰς δὲ παροχᾶς τινος καὶ δαπάνας τοὶ εὖποροι, καὶ τούτοις πᾶσι κατὰ τρόπον ἄρξαι τὰς καταξίας [ἀρχὰς] διανέμωντι τιμάς. ἐπεὶ δὲ τᾶς ἀρετᾶς αἰτία τυγχάνοντι τρεῖς, φόβος ἐπιθυμία αἰδώς, δυνασεῖται τὸν μὲν φόβον ὁ νόμος ἐμπαρασκευάζειν, τὰν δὲ αἰδῶ τὰ ἔθνη (τοὶ γὰρ ἐθισθέντες καλῶς αἰδέονται τὰ αἰσχροῦ πράσεν), ὁ δὲ λόγος τὰν ἐπιθυμίαν. ἀγωγὸν γὰρ τᾶς αἰτίας ἀπόδοσις ἅμα καὶ ἐφελκυστικὸν τᾶς ψυχᾶς, ἄλλως τε δὴ καὶ γιγνόμενον μετὰ προτροπᾶς. διὸ καὶ φρατρίας καὶ συσσίτια καὶ συσκανίας καὶ συναγελίσμους, τὰ μὲν στρατιωτικούς, τὰ δὲ καὶ πολιτικούς, ἐγκατασκευάζεν δεῖ ταῖς τῶν νέων ψυχαῖς, συναρμόζεν δὲ καὶ τὸ τῶν πρεσβυτέρων γένος αὐτοῖς, ἐπειδὴ περ τοὶ μὲν νέοι δέονται σωφρονισμῷ καὶ καταρτύσιος, τοὶ δὲ πρεσβύτεροι φιλοφροσύνας καὶ διαγωγᾶς ἀλύπω. Stob. 4.1.95 p. 33 He. (Mullach 2 p. 13) Ἐν ταύτῳ. Ἐπεὶ ὧν διὰ τριῶν ἐλέγομεν σπουδαῖον ἀποτελεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον, διὰ τε τῶν ἐθέων καὶ τῶν νόμων καὶ τοῦ λόγου, σκοπιάζεσθαι δεῖ πῶς τε διαφθεῖρεσθαι πέφυκε τὰ ἔθνη καὶ πῶς διαμένεν. εὐρήσοιμες δὴ τὰ ἔθνη

101 φθειρόμενα κατὰ δύο τρόπως, ἢ γὰρ δι' αὐτῶς ἢ διὰ τῶς ἐκτός. καὶ διὰ μὲν αὐτῶς, ἦτοι διὰ τὸ φεύγειν τὰς λύπας ἢ διὰ τὸ αἰρέεσθαι τὰς ἡδονάς· διὰ μὲν γὰρ τὸ φεύγεν τὰς λύπας τῶς πόνως οὐχ ὑπομένοντι, διὰ δὲ τὸ διώκεν τὰς ἡδονὰς τὰ ἀγαθὰ [τοῖς] ἀποβάλλοντι. ἐργατεύοντι δὲ τοὶ μὲν πόνοι τὰ ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις, ταῖς δὲ ἁδοναῖς τὰ κακὰ· ἀκρατέες ὧν καὶ μαλακοὶ γινόμενοι θηλύτεροι γίνονται ταῖς ψυχαῖς καὶ ποτὶ τὰς ἀναλώσις πολυδαπανώτεροι. διὰ δὲ τῶς ἐκτός, αἵκα ξενικὸς ἐπίδαμος ὄχλος γένηται εὐαμερίαις ἐμπορικαῖς χαίρων, ἢ καὶ τοὶ ἀστυγεῖτονες φιλάδονοι καὶ τρύφακες ἐόντες μεταδιδῶντι τοῖς πλασιάζουσι τῶν παρ' αὐτοῖς ἐθέων. διὸ δεῖ τῶς νομοθέτας καὶ τῶς ἀγελάρχας ἐπιμελῶς παρατηρεῖν, εἰ ἐπιμελῶς συνασκεῖται τὰ ἔθνη καὶ ὁμαλῶς πορεύεται διὰ πάντων· ἔτι δ' εἰ τὸ γνάσιον καὶ τὸ αὐθιγενὲς πλᾶθος τᾶς πολιτείας διαμένει ἀκέραιον καὶ ἀπαράμικτον ὑπάρχον ἀπὸ τῷ ἄλλῳ γένεος· καὶ εἰ τὰ μεγέθη τῶν βίων ἐν τοῖς αὐτοῖς διαμένει καὶ οὐ παρὰ πολὺ· ἅμα γὰρ τῷ τὰ περισσὰ κτᾶσθαι καὶ τὰ περισσὰ μαστεύοντι. Καὶ τὰ μὲν ἔθνη οὕτως ἀσφαλίζεσθαι χρή· τῶς δὲ λόγως, τὸ τῶν σοφιστῶν γένος ἐπικρίνοντας καὶ δοκιμάζοντας εἰ ποτὶ τοὺς νόμους καὶ τὰ πολιτικὰ δόγματα καὶ τὰς ἰδίας οἰκονομίας τῶν βίων ὠφέλιμα λέγοντι· οὐ γὰρ τὰν τυχοῦσαν ἀλλὰ τὰν μεγίσταν

κακοδαιμοσύναν ἐντίκτοντι τοὶ τῶν σοφιστῶν λόγοι ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς, αἵκα τι τολμῶντι κινῆν παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας ἢ τῶν θείων ἢ τῶν ἀνθρωπίνων, <δ> οὐδὲ ποτὶ ἀλάθηαν οὐδὲ ποτὶ ἀσφάλην οὐδὲ ποτὶ δόξαν κύριόν ἐστι, ζόφωσιν δὲ καὶ σύγχυσιν ἐπιφέρει τῷ κοινῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων. τοιοῦτοι δὲ λόγοι τυγχάνοντι ὑφανθέντες, ἥτοι μὴ εἶμεν τὸ θεῖον ἢ καὶ ἐὼν μὴ ἔχεν οὕτως ποτὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὥστ' ἐπιβλέπεν αὐτὸ καὶ φροντίζεν, ἀλλ' ἔαν καὶ κατολιγωρεῖν. καὶ γὰρ ἄ

102 τοιαύτα παραδοχὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀφροσύναν καὶ ἀδικίαν ἐντίκτει <ὅσσαν> οὐδ' εἰπεῖν δηλομένοις εὐμαρές ἐστι. πᾶς γὰρ ἄνθρωπος ἀναρχίας πλαρωθεὶς καὶ τὸν ὑποπτον ἀπωσάμενος φόβον σκιρτᾷ τε καὶ παρανομεῖ παντοδαπὸς γινόμενος. χέρεσθαι δὲ τῷ λόγῳ πολιτικῷ καὶ σεμνῷ καὶ οἰκείῳ τᾶς διαθέσιος τῷ λέγοντος, ἀλλὰ μὴ προσποιητῷ· οὕτω γὰρ ἄ λέξις ἐσσεῖται τὸ τῷ λέγοντος ἦθος ἐμφαίνουσα. Ἐκ δὲ τῶν νόμων δεῖ τὴν ἀσφάλειαν οὕτως ἐπιφέρειν, αἵκα σύνθετος ἂ πολιτεία ἢ καὶ συντεταγμένα ἐκ πασῶν τᾶν ἀλλᾶν, λέγω δὲ οὐ τῶν παρὰ φύσιν, ἀλλὰ τῶν κατὰ φύσιν. τυραννίδος γὰρ οὐδεμία χρεία ταῖς πόλεσιν, εἰ μὴ ποκα τᾶς ὀλιγαρχίας ἐπὶ βραχύ. δεῖ τοίνυν βασιλείαν πράταν ἐντετάχθαι, καὶ δεύτερον ἀριστοκρατίαν. βασιλεία μὲν γὰρ θεομίματον πρᾶγμα καὶ δυσφύλακτον ὑπὸ ἀνθρωπίνης ψυχᾶς· ταχέως γὰρ ὑπὸ τρυφᾶς καὶ ὕβριος ἀλλάσσεται· διόπερ οὐ δεῖ κατὰ πᾶν αὐτᾷ χρέεσθαι, μέχρι δὲ τῷ δυνατῷ καὶ ποτὶ τὴν πολιτείαν χρησίμῳ. τὰν δ' ἀριστοκρατίαν ἐπιπλέον ἐμπλέκεν, τῷ πλείονας εἶμεν τῶς ἄρχοντας καὶ φιλοζήλως διατίθεσθαι ποτ' αὐτοὺς καὶ πολλάκις ἀντιμεταλαμβάνεσθαι τὰς ἀρχάς. δαμοκρατίαν <δ> ἀναγκαῖον μὲν εἶμεν πάντως· δεῖ γὰρ τὸν πολίταν μέρος ὑπάρχοντα τᾶς συμπάσης πολιτείας φέρεσθαι τι ἀπ' αὐτᾶς γέρας· ἐπέχεσθαι δ' ἱκανῶς αὐτὰν δεῖ· θρασὺ γὰρ καὶ προπετές τὸ πολὺ πλῆθος.